

Fórum¹

Az alábbiakban közreadott két interjú, amely Szöllösi Istvánnéval, a Pedagógusok Szakszervezetének főttkárával és Molnár Péterrel, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének ügyvivőjével készült – bizonyos értelemben nem illik bele folyóiratunk szerkesztési koncepciójába. Hiszen az az alapelvünk, hogy az oktatásügy, az oktatáspolitikai szereplőit a napi politikai aktualitásokon túlmutató problémákról, elsősorban azzal a céllal szólaltatjuk meg, hogy választ keressünk a politikai történések mögötti szakmai összefüggésekre, motivációkra. A két beszélgetés – jóllehet elveinkkel ellentétben számos napi politikai aktualitást is tartalmaz – azért kap folyóiratunkban nyilvánosságot, mert szorosan kapcsolódik a pedagógiai munka értékelésének problémájához, nevezetesen a pedagógus munkájának társadalmi minősítéséhez.

Különös aktualitást ad a beszélgetéseknek az, hogy ezekben a hónapokban zajlik a magyar közoktatás gazdaságossági szempontok szerinti átvilágítása, napirenden van a közoktatásban dolgozókat is minden bizonynyal érintő államháztartási reform, s a kezdődő tanévben még erőteljesebben érzékelhetőek az immár állandosuló iskolafenntartási, finanszírozási gondok. Ebben a helyzetben a pedagógusok érdekvédelmére vonatkozó álláspontok sajátos szakmai tartalmat nyernek, hatnak az oktatás fejlesztésének stratégiájára.

„A foglalkoztatási biztonság megőrzése a legfőbb célunk”

– Szöllösi Istvánnéval, a Pedagógus Szakszervezet főttkárával beszélget Pöcze Gábor² –

– *Hogyan értékeli a pedagógusok anyagi-erkölcsi megbecsülésének változásait a rendszerváltás óta?*

– Nagyon pontos a kérdésfeltevés, és örülök annak, hogy szerepel benne a rendszerváltás. Nem mintha azzal kezdődne a történelem, csak akkoriban tényleg történt valami. Ennek először formális jelei mutatkoztak csak. Emlékszünk mindannyian a huzavonára a pedagógusnap körül. 1989-ben történt, hogy a pedagógusok, ma sem értem miért, maguk kérték, hogy őket bizony ne ünnepeljék, és teátrálisan visszaadták a jutalmakat. Ennek az időszaknak voltak vezéregyéniségei, akik magukat akkor annak hitték, akik maguk is ebbe az irányba lökdösték az egyébként tényleg befolyásolható pedagógusokat. Ezek az átlátszó megnyilvánulások – mert azt hiszem, hogy az elégedetlenségnek nem ebben kellett volna megnyilvánulnia –, végül is önmaguk ellentétébe csaptak át. Ezt aztán kihasznál-

¹ A Közoktatáspolitikai Tanács rovata.

² Az interjú 1995 májusában készült.

ták azok, akiknek ez jól jött. Hivatalosan is megszűnt a pedagógusnap egyik napról a másikra. Lett helyette valami, ami nem tudom, micsoda, ez a Magyar Kultúra Napja, és aztán az oktatás mint olyan elfelejtődött. Amikor évek múlva nyilvánvalóvá vált, hogy ezt komolyan gondolta az akkori kormányzat, akkor kezdett el hiányozni, és nem hiszem, hogy nosztalgiából, talán inkább már dachból, ünnepelték maguk-maguk. Ennek a csúcspontja talán 1993. június elseje volt, az akkori pedagógustüntetés. Lehet, hogy valami olyasmi bomlott fel, ami sose volt, de hogy ezt formálisan is deklarálta az akkori kormány – ez otromba volt. Egy csokor virág sem, annyi sem, hogy köszönöm – ez övön aluli volt tényleg. Ez a tendencia nem hogy elhalványult volna, hanem inkább erősödött a 94-es választásokig. Ekkoriban volt jellemző még a kollektív bünbakkeresés, amikor is egy keresztény értelmiségi fórumon elhangzott, hogy két generáció erkölcsi tönkretételéért felelősek a pedagógusok. A jelenlevő kultuszminiszter, *Andrásfalvy Bertalan* nem tiltakozott. Innen már csak egy lépés volt, a Juszticia tervezet egyik első változata, amelynek 6. pontja szerint bizalmatlanság címén fel kell állítani az összes iskolaigazgatót. Természetesen az akkori, úgymond, alternatív szakszervezetek is megtették a magukét, hiszen közérzetjavító intézkedésként értékelték volna az úgynevezett bizalmi szavazást az egyébként határozott időre megbízott igazgatókkal szemben. A pedagógusok iránti bizalmatlanság – elsősorban az iskolavezetőkkel szemben – jogilag is megnyilvánult. Erre még csak ráerősített az a tény, ami ettől látszólag független, de a valóságban igaz: az iskolák önkormányzati tulajdonba adása. Az a váltás, ami a közigazgatás területén végbement, nem vált előnyére az oktatásnak. Még ha választott szereplőként is, a kistelepülések polgármesterei, képviselőtestülete szemrebbenés nélkül kotorásztak bele az iskola dolgaiba, s aláztak meg szakmailag kitűnő neveléstudásokat. Mindezt tették a demokratikusan választott szabad képviselők pózában – mondom, szemrebbenés nélkül. Ma is gyakran találkozom ezzel a fajtával, akiket nem érdekel a hatályos oktatási törvény, a csoportonként kétfős óvodai normájával együtt. Ők ezt fölülbírálják, átírják, és amikor jogos követelésként szót emel a pedagógus, saját *Önkormányzat* című lapjukban nemes egyszerűséggel fagyöngynek nevezik a pedagógusokat. Mindig készültem arra, hogy válaszolok erre a cikkekre. Ha válaszoltam volna, talán azt írom le, hogy a fagyöngy nem élősdi, hanem szimbiózisban él a fával. Ad abszurdum, mivel gyógyszer alapanyaga, hasznosabb, mint a fa.

Itt kezdődött, s 94-ben jó lett volna, ha azzal folytatódhatott volna, amit a pedagógusok már 1985 óta hallgatnak a deklarációk szintjén: az iskolák szakmai önállóságával. Ehelyett mindjárt a választások utáni hónapokban kaptak a nyakuk közé egy karcagi beszédet a miniszterelnöktől, ami szerint sok a közalkalmazott, egymillió embert nem tud eltartani az ország. A társadalom persze azonnal felkapta a vezérmotívumot, mindenféle kis senkik szaladgáltak a csöfrükben ezzel a talált szemecskével, s a mai napig kotkodácsolják, hogy sokan vagytok, sokan vagytok... Végül meg is tapadt az emberek tudatában, hogy ha csökken a gyereklétszám, sokan vannak a pedagógusok, akkor a pedagógus senkiházi, élősdi, parazita népség...

– *Mivel magyarázható mindez?*

– Azt hiszem, hogy ennek sokféle oka lehet. Kettő mindenesetre. Bármilyen furcsa, ebben találják meg egymást a magukat baloldalinak nevezők és a liberálisok. Az egyik ok talán valahol abban a hamis ideológiában gyökerezik, hogy a

társadalom vezető ereje a munkásosztály és a vele szövetséges parasztság, akik termelnek, aztán nagy úr következnek, s végül az eltartott értelmiségi.

– Gondolja, hogy közvetlen kapcsolat van a 60-as évek leegyszerűsített társadalomképe és a pedagógusok megbecsülése között?

– Közvetlen kapcsolat talán nincs, de ezek a nézetek beépülnek az emberek tudatába, sőt talán olyan mélyen, hogy ez már nem is tudatos, már készségi szinten van, ahogy mi mondjuk, s így hat.

Andrásfalvi Bertalan is azt szokta ugyanis szajkózni, hogy elosztani csak azt lehet, amit megtermelünk. Ugyanabból az ideológiából vezethető le. Ebben a szlogenben benne van, hogy ti, akik nem termeltek, ne nagyon követelőzzetek.

Egyrészt ez az ideológiai vonal, másrészt a „mi, vállalkozók”-ideológia (ami egyébként ugyanaz, mint a „mi, munkásosztály”, csak a tulajdonviszonyokban van különbség), amely szerint mi tartunk el benneteket, tehát itt az lesz, amit mi mondunk. Ti azt fogjátok az asztalról levenni, amit mi megengedünk, különben rácsapunk a kezetekre. Ha úgy tetszik, a platform közös, az ideológiai gyökere közös is lehet, csak a tulajdonos más, aki mondja vagy akivel mondatják, vagy aki mondatja.

– Úgy gondolja, hogy a politika világán kívül, az egyszerű iskolahasználók körében is hat ez a gondolkodásmód?

– Hat. Egyszerűen azért hat, mert ezt hallják, ezt látják, és ha már a nagyok is ezt mondják, akkor biztos van benne valami. A másik oldalról a kisember összes nyomorúsága is benne van a közvélekedésben. Isten bűnömül ne vegye, amit most mondok: kárörvendés is van ebben, hogy kicsoda ő, hogy neki még lehet munkája... És nagyon kevesen vannak, bár ma már talán többen, mint egy évvel ezelőtt, akik – miután a gyerekük orra előtt becsapták az iskolakaput – kezdik érteni, hogy nincsen külön gyerekérdek és pedagógusérdek. Mostanában ez erősödik, s persze olyan mértékben fog erősödni, amilyen mértékben bezáródnak az iskolakapuk.

– Mindez, mondjuk így: a fejekben lezajló változások krónikája. Am mi a valóság? Vajon a pedagógusok jobban vagy rosszabbul állnak anyagilag és megbecsülésben, mint a rendszerváltás előtt?

– Ez nagyon összetett kérdés, hiszen az átmeneti folyamat még nem zárult le. Ebből kasszát tán pár év múlva lehetne csinálni. Együttesen hatnak a pro és a kontra fejlemények, tehát a kárörvöm és a részvét, a szolidaritás és a közöny és így tovább. Az anyagi helyzetüket tekintve lényegesen rosszabb ma, mint a rendszerváltáskor. A reálbér különösen az utóbbi három évben csökkent.

– A közalkalmazotti státusz bevezetésével?

– Nem azért, mert közalkalmazottak, hanem azért, mert a közalkalmazottakat nem finanszírozzák megfelelően. A baj tehát nem a közalkalmazotti státussal van, ezt tételesen tudom bizonyítani, hiszen a közalkalmazotti törvényt hozott a rendszerbe, csak nem annyit, amennyi kellett volna. Meggyőződésem, hogy ha nincs a bértábla, egyetlen petákot se nőtt volna a bér, hiszen a tervezetek nulla automatizmusról beszéltek, s ha nincs a tábla, akkor ennyi bércorrekció sincs. Az más kérdés, hogy éppen a vegyes finanszírozás miatt, nevezetesen, hogy központi és önkormányzati az iskola finanszírozása, végül senkié se kell az iskola.

A központi bérfinanszírozást mi 1989 óta kérjük. A normatívára való átálláskor, 1990-től előre lehetett látni, hogy a csökkenő gyereklétszám tőke kivonást fog eredményezni az oktatásból. Maga a bérfinanszírozás – vagyis az, hogy a központi költségvetés garanciát vállal a pedagógusbérekre – jó dolog, mivel biztosítékot jelentene egy tönkrement önkormányzati közegben. Csakhogy ezzel együtt jár egy minden szakmaiságot nélkülöző, a központi bérfinanszírozást megelőző létszámleépítés, amit piszkos munkaként elvégeztetnek az önkormányzatokkal, akik kellően tájékozatlanok ahhoz, hogy ezt el is végezzék. Szegények, fogalmuk sincs, hogy nekik ebből egy megveszekedett petájkuk sem marad, mert az így már leépített létszámot fogja aztán majd lelkesen központilag finanszírozni a kormány. A költségvetés a központi létszámleépítést nem tehette meg. Mégpedig nemcsak jogi akadályok miatt, hanem azért sem, mert szakmailag semmi nem indokolja. A legcinikusabb megoldást választotta tehát: kikapcsolta a lélegeztetőkészüléket.

Sajnos a kormányzati stratégiában nem tudunk felfedezni semmilyen szakmai megfontolást, hiszen semmi jel nem utal arra, hogy a kormányzati tervek figyelembe vennék a meglévő területi különbségeket, az iskolanagyságból adódó eltéréseket stb. Úgy látjuk, hogy a kormányzati szándék az egységes leépítés ott is, ahol ez indokolt lehet, de ott is, ahol szakmailag semmi sem indokolja. Képtelen a problémákat differenciáltan kezelni. Ebből a pénzből akár jobb minőséget is lehetne elérni.

– Hogyan hatott a pedagógusok helyzetének rosszabbodása szakmai fejlődésükre? Véleménye szerint milyen a pedagógusok szakmai felkészültsége?

– Ne várjon objektív, elfogulatlan véleményt. Ebben az összetékelt oktatásfinanszírozásban, ebben a kiszámíthatatlan oktatáspolitikában valaminek mégiscsak köszönhető a nemzetközi összehasonlításban is jónak mondható produktum, nem? Nem valószínű, hogy a gyerekekkel hozzáférés nélkül foglalkoznának. A pedagógusok jól dolgoznak, a körülményekhez képest túl jól. Csodákra persze nem képesek, de hogy lennének azok, ha nem fizetik meg, naponta megalázzák, bünbaknak tekintik őket? Elég elvetemültnek vagy nagyon kiszolgáltatottnak kell lennie annak, aki a pályán marad. Gondolja meg: hova mehet egy pedagógus az ország sokszáz aprófalvából, onnan, ahol házat épített, ahonnan másoknak sincs menekvés! Ez bizony determinálja a pedagógusok gondolkodásmódját. A budapesti pedagógusok nagyon vagányak, s nem azért, mert okosabbak vagy öntudatosabbak, hanem mert odébbállnak két utcával, s valahogy csak megélnék. De az ország 3169 önkormányzatának legalább a fele olyan, ahonnan nincs hova továbbmenni. Ez kiszolgáltatottságot, s az is előfordulhat, hogy jellemtorzulást okoz. De nem korrumpálódtak, igaz, a kutya sem akarta őket korrumpálni. Ám vajon tud-e még egy foglalkozást mondani, amelynek művelői akkor is felveszik a munkát, ha például nem fizetik ki a túlórájukat? Lehet, hogy elfogult vagyok, de én ilyennek látom őket.

– Tesz-e valamit az oktatáspolitikai a pedagógusok munkájának szakszerűsítéséért?

– Kezdetben arról volt szó, hogy hétévente egy év fizetett szabadságot kapnak továbbtanulásra. Aztán arról szólt a vita, hogy fél vagy háromnegyed fizetéssel tanuljanak-e. Aztán maradt a törvényi előírás a megfelelő iskolai végzettség megszerzésére, csak közben nem akadt senki, aki vállalta volna a tovább-

képzés költségeit. Ma az a szomorú helyzet, hogy se előírás, se továbbtanulás, se finanszírozás. Ez is jócskán csökkenti majd az önbecsülést.

– *És a felkészülés a tartalmi szabályozás megváltozott követelményeire? Az új műveltségi területekre?*

– *Én ezeket mind, mind szkeptikusan, gyanakvással fogadtam s fogadom ma is, s mind mögött egy szándékot látok, amit nem is nehéz megtalálni. Minden kérdés – legyen az akár a NAT, ami látszólag szakmai kérdés – egy dologról szól: hogyan lehet olcsón oktatást csinálni. A NAT is erről szól, hiszen mit fog finanszírozni az állam? Az alaptantervhez kapcsolódó, annak óratervi anyagához, ismeretanyagához kapcsolt pedagóguslétszámot. Az összes többit a helyi fenntartóra bízzák. Nekem első perctől fogva ezért volt бүdös a Nemzeti alaptanterv.*

– *Mit kíván tenni a PSZ a gyereklétszám csökkenéséből adódó foglalkoztatási fenyegetettség elhárításáért?*

– *Ha igaz az a logika, amely szerint azért kell csökkenteni a pedagógusok létszámát, mert kevesebb a gyerek, akkor mondja már meg nekem, hogy az egészségügyben, ahol soha ennyi beteg nem volt, miért kell csökkenteni az ágyszámot! Ha igaz, hogy az ellátandók létszámához kell kötni a finanszírozást az egyik nagy rendszerben, akkor az miért nem így történik a másokban? A gyereklétszám egy helyen, az általános iskolában csökken radikálisan. De a gyereklétszám fel fog töltődni, mert az emberek a jövőben is házasságot fognak kötni, szeretni fogják egymást, ugyanúgy, mint eddig. Éppen ezért azt gondolom, érdemes utána nézni, hogyan alakult a születések száma gazdasági recessziók idején. Azt pedig egyszerűen visszaautasítom, hogy azért kellene iskolát bezárni, mert kevés a pénz. Soha olyan recesszió nem volt, mint akkor, amikor Klebelsberg Kunó volt a kultuszminiszter, s az idő tájt minden tanyabokor kapott egy iskolát az Alföldön.*

– *Ez azt jelenti, hogy a PSZ elvileg sem fogadja el az összefüggést a gyerekek és a pedagógusok létszáma között?*

– *Nem. Egyszerűen azért nem, mert ez nem termelés, ipar, ahol a hatékonyságot azzal mérik, hogy kevés ráfordítással hogyan állítható elő nagyobb értékű végtermék. Az oktatásban fordítva működik – üzenem a miniszternek. Ezt a szót, hogy hatékonyság, csak úgy szórja. Látott már kisiskolát hat szem gyerekekkel? Ahol a hatból hatot lehet gyönyörűen, eredményesen tanítani, és látta-e ugyanezt 42 fős osztállyal, ahol a 42-ből 13-at nem sikerül sehogyan sem? Nekem az egy gyerek is gyerek, s jó lenne, ha a kultuszárca is így gondolkodna.*

– *Ha végiggondoljuk, amit mond, ez azt jelentené, hogy jelenleg is kevés a pedagógus?*

– *Akár.*

– *Am akkor hogyan lehet meghatározni a pedagógusok megfelelő létszámát?*

– *Valamelyest persze ez függ a gyerekek létszámától. Függetlenül a közegetől, ahonnan a gyerekek kikerülnek. Egy halmazottan hátrányos helyzetű térségben, ahol rengeteg a munkanélküli, ahol magas a cigánytanulók száma, ahol analfabéták a szülők, vitatható-e, hogy kisebb létszámú tanulócsoporthoz lehet velük eredményesen foglalkozni?*

– *Eszerint, ha megteremtik az összefüggést a gyereklétszám és a pedagóguslétszám között, akkor ezzel egyúttal lehetetlenné teszik a differenciálást?*

– Erről van szó. Akkor a pedagóguslétszám nem tud alkalmazkodni a szociológiai környezethez, ahol a pedagógusnak tennie kell a dolgát. S ezzel kvadrál a másik ostobaság, amit kimenetszabályozásnak neveznek.

– *Érvei jelentős része a tanári, tanítói szakmából jön. Lát-e reményt arra, hogy szakmai síkra terelhető a finanszírozási vita? Az Önök érvei és a pénzügyi szándékok mintha elmennének egymás mellett...*

– Nem. Nincs remény a szóértésre.

– *Ebben az esetben megkérdezhetem: mi lesz mindebből?*

– Ok és okozat összefüggésében robbanás. Nyáron ugyan sok minden elfeledődik, de szeptemberben visszajönnek a kollégák, és ki fog derülni, hogy egyiknek-másiknak nincs helye. Szerintem egy szál gyufa hiányzik.

– *Mit tesz ebben a helyzetben a PSZ? Elrakja vagy előhúzza a gyufaskatulyát?*

– Nem rajtam múlik. Ha a pedagógusok azt mondják, hogy kard ki kard, akkor én hiába mondok bármit, azt pedig egyáltalán nem szeretném, ha bozóttűzek lennének, meg törvénytelen sztrájkok. Ezért tehát most egyeztetni kell abban, hogy mik a még elégséges ellátás feltételei.

– *Felállítható-e valamiféle rangsor a foglalkoztatási biztonság és a reálbér megőrzése mint szakszervezeti célok között?*

– Az első a foglalkoztatási biztonság. Ugyanis nyilvánvaló, hogy a Bokros-csomag és az egész stabilizációs elgondolás nem arról szól, hogy reálbért emeljünk annak, aki a pályán marad. A központi bér- és létszámgazdálkodás lényege semmi más, mint minél kevesebb emberből minél nagyobb teljesítményt kisajtolni.

Egyetlen olyan pontja nincs a stabilizációs programnak, amely akárcsak halványan is utalna arra, hogy a bérmegettarítás felhasználható. Ez mind szintizta elvonás.

De mondok még valamit. Mondja, ha egy tanárt kitesznek az iskola kapuján, hol fog elhelyezkedni? Hol van a nemzetgazdaságnak az a területe, ahol ismét bekapcsolódhat a „termelésbe”? Magyarországon recesszió van, Magyarországon nem strukturális a munkanélküliség, hanem egészen más okai vannak, főleg a piacvesztés.

– *Mi foglalkoztatja manapság a pedagógusokat?*

– Általában a foglalkoztatási problémák. Érdekes, mennyit változik a világ. 89-ben mindenféle panasz jött ide: nem kapott üdülőjegyet, nem kapta meg a törzsgárda-kitüntetést, nem kapta meg a tanulmányi szabadságát, igénybe vették a téli szünetét... Boldog idők, hol van ez már! Most olyanok jönnek, hogy közoktatási megállapodás nélkül adnak át intézményeket, hogy át kell adni az óvodát vállalkozásba, a pedagógusok váltsanak ki vállalkozói igazolványt. Nagyon sok a fizetési besorolási probléma. Nagyon sok bajt és bonyodalmat okoz az intézményvezető esetenkénti szolgálai magatartása: berendelik az önkormányzathoz, megkapja a parancsot, végrehajtja. Ilyen esetben, miközben pontosan tudjuk,

hogy kik vannak a háttérben, szakszervezeti vétót alig tudunk emelni, hiszen azt csak a munkáltatóval szemben lehet. Tehát valódi panaszok jönnek, a munkaviszonnyal kapcsolatos sérelmek, ezeket mindig egyedileg kezeljük. Sajnos nagyon kevés az emberünk. De a területen lévő szakszervezeti tisztségviselőink jól felkészültek. A nagyobbik baj abból adódik, ha a helyszínen kell ütközni. Több évig tartó folyamat, amíg a szervezett dolgozó megérti, hogy szervezetsége nem csak jogokkal, kötelezettségekkel is jár, alkalmasint például azzal, hogy neki kell megvédenie a szakszervezeti vezetőt.

Az információk eljuttatásáról úgy gondoskodunk, hogy az országos vezetőség tagjainak az oktatáspolitikai aktuális kérdéseiről szerkesztünk egy céltudatosan válogatott kis gyűjteményt, ezt ők tovább sokszorosítják, így a legfontosabb információk általában eljutnak a címzettekhez. A Pedagógusok Lapján keresztül is sok információ időben eljut az érintettekhez. Emellett rengeteget utazunk, hiszen ébren kell tartani a veszélyérzetet, a fenyegetettség tudatát. Még mindig azt tapasztaljuk, hogy a pedagógusok általában azt hiszik, velük nem eshet meg az, amiről az újságban olvasnak.

– *Van-e olyan törekvés a PSZ-ben, hogy az elkerülhetetlen változásoknak elébe siessen, s mondjuk szakmailag megfelelőbb alternatívákat kínáljon fel a kormányzatnak?*

– Erről szó sem lehet. Pontosán tudja mindenki, ön is, az olvasók is, hogy szó nincs itt szakmai vitáról. Szó nincs itt szakmai érveknek szakmai érvekkel való ütköztetéséről. Itt működik egy kutya kemény pénzügyi lobby, valamint egy mindent piacósítani igyekvő liberális irányzat. Milyen szakmai érveket lehet ezzel a mindent maga alá kotró pénzügyi gondolkodásmóddal szembeállítani?

A Bokros-program nem javítható, mert koncepcionálisan elhibázott. A bajok ott kezdődnek vele, hogy egyenlőséget tesz bér és jövedelem közé, ami Magyarországon képtelenség. Az eltitkolt jövedelmek nagyságrendje a GDF egyharmada. A költségvetés problémáit a kintlevőségek behajtásával, s nem újabb munkanélküliség gerjesztésével kell megoldani.

– *Elfogadja-e tárgyalási alapnak a szakszervezet a pedagógus munkájának minősége és jövedelme közötti összefüggést?*

– A Pedagógusok Szakszervezete nem foglalkozott még ezzel a kérdéssel, így a magam álláspontját tudom mondani. A dolog képtelenség. Én tanítottam cigányiskolában hét évig, utána Kaposvár legjobb belvárosi iskolájába kerültem. Ugyanaz a Szöllősiné az egyik helyen az ég egy adta világon szinte semmi eredményt nem ért el, olyan nagyok voltak azok a hátrányok, amikkel meg kellett birkózni. Ott elismerésként legfeljebb „könyvjutalmat” kaphattam volna, a munkakönyvemet, olyan mértékig eredménytelen volt a munkám. A másik iskolában kevesebb erőfeszítéssel többre jutottam. Megint csak azt tudom mondani, hogy a szakmaiság legteltesebb hiánya áll a kérdés mögött. Ami az orvostudománynak egyik oldalról nagy eredménye, hogy életben tud tartani hat hónapra, 1 kiló 20 dekával született gyereket, az kinszenvedés és siralom a pedagógusnak. Nagyon sok összetevője van a pedagógus munkájának. Hogyan hasonlíthatnánk össze ezeket az eltérő körülményeket?

Ha mérésre kerül a sor, én minden erőmmel azon leszek, hogy a pedagógus valódi munkáját mérjék, az ő munkáját, s ne azt a „végterméket” ami munkája eredményeképpen előáll.

– *Azt el tudja fogadni, hogy értékelhető a pedagógus munkájának az eredményessége és minősége?*

– Persze. Csakhogy az a kérdés, hogy ki és hogyan mér. A „független szakértő” féle humbugból azért nem kérek, mert velem azt senki el nem hiteti, hogy akármilyen mérőeszkővel valaki két óra alatt inkább meg tudja ítélni a munka eredményességét, mint az a munkatárs, akivel évek óta egy levegőt szívnak. Nyilván mindenki tud mellette és ellene érveket sorolni. Én amondó lennék, hogy bízzunk meg a pedagógusban. Tessék elhinni, hogy amikor megszerezte a diplomáját, megfelelő ítélőképességgel megáldott emberek mondták ki, hogy mehet tanítani, képes a foglalkozás művelésére.

– *El a kezekkel a pedagógustól?*

– El a kezekkel, és rögtön tudnak dolgozni. Hiszen semmi egyéb nem kell hozzá, csak egyszer hallja azt, hogy megbízom benned, te tudod, hogyan kell ezt csinálni. Nem szeretem azt a szót, hogy mérni. Meg kell ismerni a pedagógus munkáját – ez a pontosabb szó, meg kell ismerni és meg kell ítélni.

– *Tehát a megismerés és a megítélés eredménye összefüggjön a jövedelemmel?*

– Igen, az már elképzelhető. Ezért a közalkalmazotti bértáblán értsük azt, ami: bérminimum. Fölötte kell lennie a mozgó bérrésznek. Efelől pedig döntsön az iskolaigazgató. Ő ismeri leginkább a pedagógus munkáját. Ha vannak kétségei a szakmai megítélésben, akkor segítse őt a szakmai tanácsadás.

– *Az értékelés, bocsánat, a megítélés tehát a „céh” dolga?*

– Igen, azt lehet mondani. De legalapvetőbben is bízzunk a szakmában. Bízzunk a pedagógusban, csak ezt tudom mondani. Ez egy kutyakemény szakma, ehhez felkészültség kell. A világot nem akarom a szülők szerepét lebecsülni, nem erről van szó, de a szerepeket ne cseréljük fel. A szülők ezt nem igénylik. Beszéljük meg velük az iskola problémáit, de ne ők mondják meg, hogy mennyire jó a kémiatanárnő, ez maradjon az igazgató dolga.

– *Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a PSZ igazából önmagára számíthat és a szakmára?*

– Igen, azt hiszem.

– *Tehát nincs olyan stratégiai kérdés, amiben a szülőkkel szövetséget keres a szakszervezet?*

– Szó sincs erről. Minden kérdésben keressük a szülőkkel a kapcsolatot, amiben az iskola fenyegetett: iskolabezárás, tanulócsoport létszámhatára, működési kiadások stb. Segítenek a szülők. De a szakma belső szakmai kérdéseit sokkal inkább az autonómiákra kell bízni. Jogköröket ideadni, fölhatalmazni, átadni, visszavonni, ebből csak az jön ki, hogy 3000 úr szolgálja a pedagógus. De én ezt nagyon nem akarom, nagyon nem szeretném.